

Eesti lugu

Austatud kuulajad, head kaasmaalased!

Ma olen oma noore ea kohta juba päris mitu korda Eesti Vabariigi auks kõne pidanud. Olen ärgitanud rahvast olema märkavam, positiivsem ja parem ning arutlenud selle üle, miks me kõik Eestist jalga tahame lasta.

Seekord on lugu hoopis teine. Seekord on Eesti Vabariik saamas 100-aastaseks ja ma räägin teile hoopis teistsuguse loo. Ei ole mõtet hakata rääkima skypest ja kui väga me kõik 24. veebruaril oma Eestimaad armastame ja kui suured patrioodid eestlased järsku on, seda teavad nagnii kõik.

Te mõelge parem, mis oleks üks maalapp ilma riigita? Aga riik ilma rahvata? Ja mis oleks rahvas ilma keeleta? Üks ei sega teist, vastupidi, täiendab. Minu meelest on meil kõigea vedanud.

Esiialgu maast. Ehk siis Eesti geograafilisest asukohast. Loomulikult on tore peesitada Tais päikese käes palmide all ja ujuda soojas vees. Aga mida sa siis jõulude ajal teed? Viskad kookoshelbeid taevast alla, et tunda end nagu ameerika jõulufilmis? Tule parem koju. Hea küll, jõulud on, jah, viimased aastad olnud mustad, aga nagu juuresolevalt pildilt näha – ega tali taeva jää! Lisaks see, et sa saad kogeda ühe tunni jooksul järjest äikest, rahe ja päikest ehk siis kolme erinevat aastaaga, see on ju elamus missugune!

Teiseks räägin riigist. Eesti on ainult 100-aastane! Ainult saja! Tegelikult on see võrreldes maailmaajalooga niivõrd pisike aeg. Täpselt nagu riik, areneb ka inimene ja siinkohal saab tuua täiesti konkreetseid paralleele. Kõigepealt 22 aastat noore riigi kiiret arenemist ja vabadust nagu ühele noorikule omane on, seejärel 51 aastat okupatsiooni ehk ehtsa keskmise eestlase vaevaline ülemuse alluvuses töötamise aeg, mis paraku tõi endaga kaasa üle 60 000 küüditanu ja nüüd 27 aastat taasiseseisvunud riiki ehk nagu päris väarikat pensionipõlve. Aga kus meie täna oleme? Vabas, terves ja omanäolises tillukeses Eestis. Lennart Meri on öelnud: “Eesti ajaloo kogemus vajab ka küüditajate elulugusid – mitte kättemaksuks, vaid mõistmiseks. Võitja tunnus on suuremeelsus.”

Tõmmates riigi ja inimese elu vahele paralleele lähevad nende kahe teed lahku inimese elu lõppedes. 3588 inimest jättis oma elu, et seista Eesti Vabariigi eest Vabadussõjas. Nemad langesid, aga riik jäi.

Eestlasi on alati kujutatud pigem tuimade, arglikute ja tagasihoidlike inimestena. Ma vaidlen vastu. Kui eestlane oleks nii tagasihoidlik, kui seda räägitakse, ei korraldaks ta laulu- ja tantsupidusid. Peab olema ikka julgust ja tahet, et nii suurel „laval“ üles astuda ja arvestama peab ka imetillukese võimalusega pääseda lausa televisiooni. Ja ei teeks Kelly Sildaru ka selliseid vigurhüppeid – eestlane ikka järelikult ei karda kukkuda. Tegelikult on ehtne eestlane elav hing. Eestlase sees on väga palju armastust. Ta armastab oma kodu. Kohe nii väga, et vahel lausa põgeneb muu maailma eest sinna. Lisaks armastab ta oma pere, lihtsalt omal viisil ehk loodetavasti 20 aasta jooksul ta vast ikka suudab neile öelda, et ta isegi armastab neid. Võibolla. Ja kindlasti armastab eestlane oma hobi, sest ta saab seda teha rahulikult täies üksinduses.

Lisaks muule on eestlased ka tubli rahvas – me elame vähemal või suuremal määral täpselt Tammsaare ettekirjutuse järgi. Olen kindel, et saalis viibijad oskavad vabalt nimetada oma elus figureerivaid ehtsaid Andrest, Pearut ja võibolla ka Karinit ja Indrekut. Ja ma olen kindel, et meis kõigis on midagi, mis on ka nendes nimetatud tegelastes. Kui muud ei ole, siis on see juba eelnevalt nimetatud eestlase hing. Tammsaare tabas eestlase olemuse juba enne seda, kui Eesti Vabariik oli tekkinud, sest „Tõde ja õiguse“ tegevustik algab juba 19. sajandist, mis tähendab seda, et inimene võib oma elu riigi eest lõpetada, aga rahvas püsib riigist omakorda veel kauem. Eesti kirjanik ja semiootik Valdur Mikita on öelnud: "Rahvas, kelle kõige kuulsam kirjandusteos on viiekõiteline sookuivendamise käsiraamat, ei saa olla normaalne – ja ei peagi. Võimalik, et meil on ilmaruumis hoopis üks teine asi ajada."

Nimetades „Tõde ja õigust“ sookuivendamise käsiraamatuks saan juba öelda, kui mänguline on eesti keel. Aga kaua see keel niimoodi püsib, kui me hakkame lõpukirjandeid kirjutama arvutiklaviatuuril ja me ei hinda enam õigekirja. Läheb paarkümmendaastat ja ainus, mida me oskame on arvutis slängi trükkida. Siis ei saa me enam muud teha, kui öelda, nagu praegusel ajal kombeks: „Bye, eesti keel!“ See on väga oluline mõtlemiskoht. Maailmas pole ühtegi nii ainulaadselt helisevat keelt. Või kasvõi sellised väljendid nagu „jube ilus“ ja „hirmus vahva“. Niivõrd vastandlikud tähendused, aga ometi nii laialdaselt kasutatavad. Lisaks veel täpitähed, mis panevad keele kõlama niivõrd lõbusalt. Meie keel on rohkem väärt, kui kuld ja hõbe, sest seda ei saa käega katsuda. Ja sõnadel on jõud, seepärast loen ma Sulle, Eesti Vabariik, Kristiina Ehini luuletusest ühe lause. „Puuduta mind oma tulise palgega nii, et on ilus ja valus, oma silmade sini-must-valgega puuduta veel, ma palun.“ Eesti puudutab minu hinge, ilusalt ja valusalt.

Selline oligi minu esimene Eesti lugu ja ma tean, et aastal 2118 räägib keegi järgmine uuele publikule uue loo. Siis juba teise Eesti loo. Teise suu läbi teisest Eesti sajandist.

Elagu Minu Eesti!

Johanna Liiv 11.H